

Statenvoorstel nr. PS/2016/400

Perspectiefnota 2017

Datum 24 mei 2016	GS-kenmerk 2016/0164733	Inlichtingen bij dhr. B. Zinger, telefoon 038 499 82 13 e-mail B.Zinger@overijssel.nl mw. G. van der Zanden, telefoon 038 499 9096 e-mail G.vd.Zanden@overijssel.nl
-----------------------------	-----------------------------------	---

Aan Provinciale Staten

Onderwerp

Perspectiefnota 2017

Bijlagen

- I. Ontwerpbesluit nr. PS/2016/400 (bijgevoegd)
- II. Overzicht budgettaire gevolgen van de 15^e wijziging van de Begroting 2016 (bijgevoegd).

Samenvatting van het voorgestelde besluit

De Perspectiefnota is het strategische document binnen de Planning- & Controlcyclus. Hierin legt u, naast schetsen van de ontwikkelingen op de lange termijn, de belangrijke uitgangspunten vast voor de Begroting 2017. De Perspectiefnota 2017 is digitaal en kunt u raadplegen via:

perspectiefnota2017.overijssel.nl

In het Statenvoorstel is de samenvatting van de Perspectiefnota 2017 opgenomen (inclusief de voorstellen). Wij verwijzen in de samenvatting naar onderdelen van bovenstaande website.

Inleiding en probleemstelling

Een jaar na de vaststelling van 'Overijssel Werkt!' zijn we goed op koers met de uitvoering van het akkoord. In de brief van 29 oktober 2015 (PS/2015/821) hebben wij u geïnformeerd over de oogst van onze maatschappelijke ronde en de te verwachten investeringsvoorstellen. Wij hebben voor een aantal afspraken uit het coalitieakkoord een investeringsvoorstel aan u voorgelegd. De resterende voorstellen ontvangt u voor het overgrote deel in de tweede helft van 2016.

We blijven volgen waar (inter)nationale maatschappelijke ontwikkelingen verandering of versnelling vragen of aanvullende investeringen nodig maken. Met de nadere uitwerking van het coalitieakkoord spelen we voor het overgrote deel in op de relevante externe ontwikkelingen. Er is sprake van een beperkt aantal aanvullende opgaven. Verder hebben we te maken met autonome ontwikkelingen waar we op moeten inspelen. In 2017 voeren we de midterm review van het coalitieakkoord uit en analyseren we opnieuw welke veranderingen nationaal en internationaal onze opgaven beïnvloeden. Zo zijn er in 2017 de verkiezingen van de Tweede Kamer. De Natuurbeschermingswet en de Omgevingswet treden vanaf 2017

respectievelijk 2018 in werking en we verwachten, bijvoorbeeld rondom het natuurbeleid, ontwikkelingen vanuit de Europese Commissie.

Door de ontwikkelingen en onzekerheden die op ons afkomen is de structurele financiële ruimte in de begroting beperkt. De structurele renteopbrengsten gaan fors dalen door de afbouw van de obligatieportefeuilles de komende jaren. Hierdoor is in de volgende collegeperiode (2019 - 2023) nog maar beperkt vrije ruimte beschikbaar. Flexibilisering van de begroting, zoals aangekondigd in het coalitieakkoord, is daarom belangrijk. Dit krijgt invulling door in de begroting vanaf 2018 inzichtelijk te maken welke posten vastliggen, welke ruimte beïnvloedbaar is en op welk moment er keuzemogelijkheden zijn om middelen anders in te zetten. Rekening houdend met de autonome ontwikkelingen en de aanvullende opgaven, blijft er enige ruimte in het budgettaire perspectief. Wij onderzoeken of we de resterende incidentele middelen kunnen inzetten voor het genereren van structurele inkomsten voor de lange termijn.

Overwegingen

Externe ontwikkelingen

Onze rolopvatting beweegt mee met de trends en ontwikkelingen in de samenleving. We geven sturing aan processen en maken gebruik van de kracht van de maatschappij. We streven naar een eigentijdse relatie met onze inwoners. We werken samen met de bevolking, de partijen in de Staten, het bedrijfsleven, medeoverheden, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties aan onze taken. Met het coalitieakkoord namen we daar een voorschot op.

De maatschappelijke ontwikkelingen en trends beschrijven we in het onderdeel 'inleiding kerntaken' op de website. De belangrijkste maatschappelijke ontwikkelingen zijn de vluchtelingenproblematiek, het in december 2015 gesloten klimaatakkoord en de (macro)economische ontwikkelingen.

Vluchtelingen

Het achterliggende jaar stond in het teken van de grote toestroom van vluchtelingen. Kijkend naar de komende jaren moeten we rekening gaan houden met een realistisch scenario van een aanzienlijke en langdurige stroom van asielzoekers en statushouders. Een vraagstuk dat roept om een gezamenlijke aanpak van overheden, waarbij de zorgen van inwoners serieus genomen moeten worden. Afspraken stemmen we af in de regionale regietafels, waarmee we het lokale draagvlak waarborgen. De druk op de huisvestingsopgave van vooral statushouders neemt toe.

Klimaatakkoord

In het klimaatakkoord van Parijs heeft Nederland zich gecommitteerd om de mondiale temperatuurstijging tot ruim onder de twee graden te beperken. Dit akkoord raakt aan onze ambities op de terreinen van nieuwe energie, duurzame en klimaatbestendige ruimtelijke ontwikkeling, wonen, werken en mobiliteit.

(Macro) economische ontwikkelingen

Ondanks de acties van de Europese Centrale Bank blijft de groei in Europa beperkt. De lange termijn groeiverwachting voor Nederland ligt eerder rond de 1% dan hoger. Volgens het Centraal Planbureau zijn de onzekerheden in het internationale beeld aanzienlijk en de risico's overwegend neerwaarts. Het stimuleren van de regionale economie, speerpunt van het coalitieakkoord, blijft relevant.

Uitwerking coalitieakkoord

De uitwerking van het coalitieakkoord is voortvarend ter hand genomen. We zijn op stoom. Dit blijkt uit de voorstellen in onderstaande tabel. Hierin staan voorstellen die u al heeft ontvangen en de voorstellen die er de komende tijd nog komen. Per maatschappelijke opgave lichten we de nog in te dienen voorstellen toe.

Doelenboom op basis van begroting 2016 (bedragen * € 1.000)	Bestaande geplande investeringen	Nieuwe en / of aanvullende investeringen ¹		Wanneer wordt een investeringsbesluit verwacht?
	Reserve AKvO ²	Reserve AKvO ²	Genomen besluiten ³	
01. Ruimtelijke ontwikkeling en waterbeheer				
1.2.1 Stimuleren en faciliteren ontwikkelen met kwaliteit in het landelijk gebied	-	-	2.000	
1.3.2 Stimuleren transformatie en herstructurering	-	9.700	300	September 2016
02: Milieu en energie				
2.1.1 Stimuleren van energiebesparende maatregelen en de opwekking van hernieuwbare energie	30.000	10.000	-	Begin 2017
03: Vitaal platteland				
3.2.3 Afronding natuuropgave pMJP-projecten	843	-	-	December 2016
3.4.4 Verbetering van de ruimtelijke kwaliteit rond agrarische bedrijven	-	6.000	-	September 2016
04: Mobiliteit				
4.1.1 Ontwikkelen netwerkvisie op totale mobiliteits- en logistieke opgave	-	2.000	300	Najaar 2016
4.2.5 Spoor Vechtdallijnen	973	-	-	N.t.b.
4.2.6 Spoor Zwolle - Enschede	2.350	-	-	N.t.b.
4.5.1 Uitwerking koersdocument verkeersveiligheid	-	8.000	-	Juli 2016
4.6.1 A1 ⁴	-	-	3.600	
4.6.3 N34	-	-	1.800	
4.6.4 N35	5.450	-	-	Begin 2017
4.6.4 N35	15.025	-	-	Juli 2016
4.6.6 N307	1.316	14.700	-	Najaar 2017
4.6.7 N340 - N48 - N377	-	-	40.000	
4.7.2 Vervangingsinvesteringen provinciale infrastructuur (2016-2019)	20.000	-	6.000	Juni 2016
05: Regionale economie				
5.1.1 Werklocaties: basis op orde		4.449		Begin 2017
5.1.2 Gebiedsgerichte ontwikkeling van topwerklocaties	-	13.633	-	November 2016
5.2.1 Kiezen, leren en werken in de techniek	-	5.850	500	Juni 2016
5.2.2 (Grensoverschrijdende) arbeidsmobiliteit	-	800	1.167	Juni 2016
5.2.3 Kwetsbare groepen op de arbeidsmarkt	-	3.350	-	Juni 2016
5.3.1 Innovatie basisinfrastructuur	-	6.900	-	November 2016
5.3.2 Van idee naar marktintroductie	-	20.000	4.250	November 2016
5.3.4 Risicofinanciering	-	5.000	100	November 2016
5.4.1 Versterken ondernemerschap in Overijssel	-	8.900	250	Juni 2016
5.4.2 Bevorderen van export	-	2.100	700	November 2016
5.4.3 Acquisitie	-	2.400	800	November 2016
5.5.1 Gastvrij Overijssel 2016 - 2019	-	7.500	2.500	Juli 2016
5.5.2 Festivals en evenementen	-	5.050	1.801	September 2016

Doelenboom op basis van begroting 2016 (bedragen * € 1.000)	Bestaande geplande investeringen		Nieuwe en/of aanvullende investeringen ¹		Wanneer wordt een investeringsbesluit verwacht?
	Reserve AKvO ²	Reserve AKvO ²	Genomen besluiten ³	Genomen besluiten ³	
06: Culturele infrastructuur en monumentenzorg					
Diverse prestaties	-	15.700	-	-	Juni 2016
6.1.8 Beleefbaar maken van volkscultuur, tradities en rituelen in een programma Streekcultuur leeft	-	-	150		
6.1.9 Stimuleren van de herbestemming van cultureel erfgoed, waarbij wij zoeken naar nieuwe economische dragers voor dit erfgoed	-	-	300		
6.1.10 Samen met andere partijen matches van de gedecentraliseerde rijksmiddelen voor de restauratie van Rijksmonumenten	-	-	600		
6.2.12 Faciliteren van talentontwikkeling in Oost-Nederland	-	-	950		
6.2.15 Samenwerken met partners aan de Oost-Nederlandse culturele infrastructuur	-	-	100		
07: Kwaliteit openbaar bestuur					
7.1.1 Bestuurlijke inrichting	-	385	2.400		Juli 2016
7.1.2 Interbestuurlijk toezicht	-	75	-		Juli 2016
7.1.3 Financieel toezicht	-	106	-		Juli 2016
7.1.6 (Rijks)taken Commissaris van Koning	-	165	-		Juli 2016
7.2.1 Uitvoeren van de participatiecode	-	-	100		
7.2.2 Experimenten bestuursstijl	-	3.750	100		Juli 2016
7.2.3 Kennisontwikkeling en -deling	-	950	250		Juli 2016
7.3.1 Samenwerking	-	300	100		Juli 2016
7.3.2 Relatiebeheer en lobby	-	150	50		Juli 2016
7.3.4 Uitvoering passend communicatiebeleid	-	1.069	450		Juli 2016
08: Gebiedsontwikkelingen					
8.1.4 Ruimte voor de Vecht	-	-	3.900		
8.1.5 TecBase Twente	-	24.750	250		Juli 2016 Najaar 2016
09: Sociale kwaliteit					
9.1.2 Steunfunctietaken Wmo	-	-	2.600		
10: Bedrijfsvoering					
Reserve Europese programma's	-	-	22.200		
Totaal	75.957	183.732	100.568		

1 Totaal is € 284,3 miljoen (aanvullende investeringen € 244,3 miljoen + toedeling Escrow-Essent € 40 miljoen).

2 Reserve AKvO: nog te nemen investeringsbesluiten, waarbij de bedragen onder voorbehoud zijn van uw instemming met de investeringsvoorstellen.

3 Genomen besluiten: begroting 2016 en investeringsbesluiten.

4 Voor de indexering van de A1 is € 2 miljoen benodigd (Monitor 2015-II). Het restant van € 1,6 miljoen is reeds bij de Begroting 2016 vrijgevallen naar de Algemene Reserve. Voor de aansluiting met het Coalitieakkoord is in dit overzicht het bedrag van € 3,6 miljoen opgenomen.

Samen maken wij Overijssel

Regionale opgaven en regionale samenwerking staan sterk in de belangstelling. Het rapport 'Maak Verschil', opgesteld door de Studiegroep Openbaar Bestuur illustreert dat. De Studiegroep onderzocht de verbinding tussen bestuurskwaliteit en economische ontwikkeling. In interprovinciaal verband geven we invulling aan het regionaal invullen van opgaven en regionale samenwerking door het uitwerken van een aantal kernthema's van de meerjaren agenda, zoals de sociaaleconomische ontwikkeling van stedelijke regio's, visie op het openbaar bestuur, de landschapsagenda en de omgevingsvisie. We gebruiken de inzichten om een zichtbare en betekenisvolle bijdrage te blijven leveren aan het welzijn en welvaren van onze samenleving. We werken mee aan de verbetering van de bestuurskwaliteit en waar nodig wenden we daarvoor onze bevoegdheden aan.

De provincie is verantwoordelijk voor de kwaliteit van het lokaal bestuur. De maatschappelijke opgaven zijn leidend. Daarbij zijn democratische legitimiteit, slagvaardigheid en transparantie voor ons belangrijke uitgangspunten. Bij grote opgaven past een krachtig bestuur. We zetten de ontwikkeling van de visie Kwaliteit Openbaar Bestuur voort. Het resultaat is een breed afgestemde opvatting waar de Overijsselse samenleving, (gemeenten, waterschappen, ondernemers, inwoners en de Staten) bij betrokken is. In het investeringsvoorstel Kwaliteit Openbaar Bestuur beschrijven we hoe we deze ambitie op prestatieniveau vorm geven. Samen met het investeringsvoorstel voor het project Experimenten Bestuursstijl(en) beschouwen we deze projecten als twee pijlers van één gezamenlijke opgave, namelijk het bevorderen van een beter functionerend bestuur in Overijssel. Een bestuur dat past bij de veranderende samenleving en samenwerkt naar aard, inhoud en omvang van de opgave.

We werken aan werk

In samenwerking met onze publieke en private partners ontwikkelen we een sociaal ruimtelijk economisch programma gebaseerd op gedeelde visie en ambitie. De verschillen tussen onze stedelijke regio's vragen om een diverse aanpak. Onze stedelijke netwerken zijn de economische motoren. Ze floreren mede dank zij hun ommeland. Sterke economische stedelijke netwerken dragen bij aan het oplossen en voorkomen van sociale problematiek. Samen met de provincie Gelderland hebben wij opdracht gegeven om de onderzoeken naar de economische betekenis van netwerken van steden te verdiepen voor Oost-Nederland. De samenhang met de identiteit van de regio's in ons landsdeel en de governance opgaven zijn onderdeel van studie. Met de resultaten krijgen wij inzicht in de kansen om de kracht van Oost-Nederland te versterken.

Wij willen investeerders aantrekken, ondernemers faciliteren en de arbeidsmarkt verbeteren. Er is een sterkere invloed van de ICT-ontwikkeling op productie van goederen. Dat betekent dat er verdienmodellen ontstaan die inspelen op nieuwe mogelijkheden van informatie over omgeving, gebruiker en product. Economische specialisatie en het opknippen van leveringsketens zetten zich voort. We zien dat West-Overijssel zich met de Randstad verbindt en dat voor Twente meer aandacht voor Duitsland soelaas kan bieden. In november 2016 leggen we een investeringsvoorstel internationalisering en innovaties aan u voor. Hierin gaan we in op de aanpak van werklocaties, gebiedsgerichte ontwikkeling van topwerklocaties, bevorderen export en versterken van innovatie.

Voor het versterken van de concurrentiepositie van het midden- en kleinbedrijf is naast innovatie en internationalisering, ondernemerschap van groot belang. Onze inzet hebben wij met het investeringsvoorstel 'Versterken van MKB en Ondernemerschap' (PS/2016/286) aan u voorgelegd. Een goede werking van de arbeidsmarkt is belangrijk. Wij willen dat zoveel mogelijk inwoners in Overijssel de kans krijgen mee te doen op de arbeidsmarkt. We hebben onze inspanningen op dat gebied in het investeringsvoorstel 'Iedereen in Overijssel doet mee! 2016 - 2019' (PS/2016/196) aan u voorgelegd.

De economische versterking van Twente is het voornaamste doel van het programma Technology Base Twente. De regionale aansluiting bij de Topsector Advanced Materials and Manufacturing, de adviezen van het Topteam, de focus op Toplocaties, maken het een programma met een economische insteek. Binnen het plangebied van de Technology Base is er een koppeling met de Programmatische Aanpak Stikstof en de Ecologische Hoofdstructuur.

Zie verder kerntaak 9 en 3. Een investeringsvoorstel is op 6 juli 2016 aan u voorgelegd (zie PS/2016/310).

De aantrekkingskracht van Overijssel voor bezoek en verblijf omvat groeipotentieel dat niet onbenut mag blijven. Het Manifest 'Heerlijk en Gastvrij Overijssel 2.0', opgesteld door de sector zelf, appelleert aan dit groeipotentieel. Partijen in de sector willen graag met ons aan de slag. U ontvangt hiervoor in juli 2016 een investeringsvoorstel. Festivals en evenementen dragen bij aan de aantrekkingskracht van Overijssel. Eind 2015 heeft u het festival- en evenementenbeleid 2013-2015 met één jaar verlengd. Het investeringsvoorstel nieuwe evenementenbeleid komt in september 2016.

We houden Overijssel mooi en leefbaar

We werken voortdurend met onze partners aan de maatschappelijke opgaven van ruimtelijke kwaliteit, reprogrammeren woningbouw en de ruimtelijke impact van de energietransitie.

Om zelf te blijven voldoen aan de Omgevingswet ronden wij in 2017 de revisie van de omgevingsvisie af, waarmee vernieuwing van proces, inhoud en vorm een feit is. Om ons beleid actueel te houden maken we medio 2017 een volgende actualisatieslag voor de thema's natuur, Deltaprogramma en afwegingssystematiek diepe ondergrond.

De ontwikkeling van de internethandel raakt de binnensteden en de retail. In de staart van de crisis komen concerns die onvoldoende zijn gemoderniseerd in de knel. Dit alles heeft tot gevolg dat in de binnensteden veel vierkante meters leeg komen te staan. De verminderende belevingswaarde van de binnensteden zal leiden tot minder toestroom van dagjesmensen. Scherpe regionale afstemming, zuinig omgaan met extra vestigingen buiten de stad en het inzetten op verdere hergroepering van winkelvoorzieningen is noodzaak. Het tijdelijk bestemmen van objecten en terreinen kan helpen de binnensteden in deze periode van transitie aantrekkelijk te houden. Samen met partners pakken we de binnenstedelijke transformatie en herstructurering aan. Wij bewegen mensen hun netwerk, kapitaal, tijd en gedrevenheid in te brengen als opmaat voor ontwikkelingen in een gebied. Dit doen we door te luisteren naar iedereen die een idee heeft, door mee te doen en met en door elkaar geïnspireerd te raken en door waar nodig partijen aan te spreken op hun verantwoordelijkheid. We noemen dat de 'Stadsbeweging.' Ook in de uitvoering van de Overijsselse Agenda Stad werken we samen met onze partners aan het positioneren en doorontwikkelen van stedelijke netwerken. Hiermee sluiten we aan bij de Europese Urban Agenda. We leggen in september 2016 een investeringsvoorstel hierover aan u voor.

We zijn voor iedereen bereikbaar

Het hoofddoel van mobiliteitsbeleid is het realiseren van de economische bereikbaarheid voor zowel personenverkeer als goederenvervoer en verkeersveiligheid. Daarbij leggen we het accent nadrukkelijker op duurzame mobiliteit en ruimtelijke kwaliteit. De omgevingsvisie is het beleidskader waarin ook het mobiliteitsbeleid van Overijssel op hoofdlijnen is bepaald. Samen met partners werken we de hoofdlijnen uit in Koersdocumenten voor openbaar vervoer, fiets, auto en goederenvervoer. Daarnaast werken we met beleidsimpulsen op onderdelen van verschillende vervoersvormen. Voorbeelden zijn verkeersveiligheid, het programma 'Beter Benutten' en binnenkort ook slimme mobiliteit en / of duurzaamheid.

Voor de integrale mobiliteitsaanpak ontvangt u in het najaar 2016 een investeringsvoorstel. Het meerjarige regionale actieprogramma verkeersveiligheid bieden we op 6 juli 2016 als investeringsvoorstel aan. Voor het realiseren van veilige en goede bereikbaarheid voor het autoverkeer van en naar stedelijke netwerken en streekcentra zenden wij u investeringsvoorstellen voor de N35 op 6 juli 2016 en begin 2017. De planstudie voor de N307 is opgestart en wij verwachten het investeringsvoorstel in het najaar van 2017 aan u voor te leggen. Voor de vervangingsinvesteringen van provinciale infrastructuur heeft u € 20 miljoen beschikbaar gesteld voor de periode van 2015 – 2019. U hebt hiervoor in juni 2016 een investeringsvoorstel ontvangen (PS/2016/300).

Slimme mobiliteit ontwikkelt zich snel. Het is nog niet duidelijk wanneer daadwerkelijke veranderingen rond automatische besturing en nieuwe vervoersconcepten plaatsvinden. Hoe anticiperen we daarop, bijvoorbeeld in onze verantwoordelijkheid voor de provinciale wegen?

Wij verkennen dit met het programma 'Slimme mobiliteit in Overijssel.' We werken daarbij samen met andere overheden, onderwijsinstellingen en marktpartijen. Er is ruimte om te experimenteren en de gebruiker staat centraal.

Wij investeren in de landbouw en natuur is onze kracht

De Agro&Food keten maakt een omslag naar duurzaamheid. In de beleidsbrief Agro&Food hebben we aangegeven de transitie van de sector naar duurzaamheid te ondersteunen. Er zijn drie deelaspecten: markt, leefomgeving en een gebiedsgerichte aanpak. In het uitvoeringsprogramma Agro&Food geven we aan de gebiedsgerichte aanpak invulling door 'lokaal maatwerk initiatieven.' Dat doen we door een innovatieve proeftuinaanpak met drie sporen. Wij komen in september 2016 met een investeringsvoorstel over dit onderwerp.

We zijn gestart met de Ontwikkelopgave Ecologische Hoofdstructuur / Natura 2000. Deze opgave is gekoppeld aan het Programma Aanpak Stikstof (PAS) en kent een looptijd van drie periodes van zes jaar, waarbij een zwaar accent ligt op de periode tot 2021. Deze gebiedsopgave valt uiteen in dertig gebiedsprocessen. Ook in deze opgave werken we nauw samen met de partners (Samen Werkt Beter) die in veel gebieden de planuitwerkingsfase trekken.

De Nationale Parken vormen een belangrijk thema. Wij zijn in overleg met de betrokken gemeenten over het rijksprogramma 'Nationale Parken van Wereldklasse'.

Het karakter van de gebiedsontwikkelingen is aan het veranderen. We laten onze betrokkenheid bewust afhangen van het provinciaal belang en de resterende opgave. De participatieladder speelt hierbij nadrukkelijk een rol. Zie verder kerntaak 8.

We koesteren onze cultuur

Cultuurmakers en aanbieders slagen er minder dan verwacht in om substantieel extra inkomsten uit de markt te halen. Over het algemeen vangen de culturaanbieders de afnemende overheidsbijdragen op door te snijden in de kosten. De situatie rond het Orkest van het Oosten is op dit punt niet uniek. In de beleidsbrief Ruimte voor Cultuur 2017 - 2020 maakt het Rijk daarom een pas op de plaats voor de eigen inkomstennorm. Cultureel ondernemerschap, inclusief het vergroten van maatschappelijk draagvlak blijven belangrijk, maar de eis van een jaarlijkse stijging van de eigen inkomsten vervalt.

Wij waarborgen verscheidenheid en spreiding van cultuur in Overijssel. Kunst, cultuur en erfgoed vormen de identiteit van de samenleving, zorgen voor sociale samenhang, stimuleren de lokale economie en dragen bij aan een aantrekkelijk vestigingsklimaat en leefmilieu. Kunst, cultuur en erfgoed maken Overijssel ook aantrekkelijker voor vrijetijdseconomie en toerisme. In een interactief proces met u en de sector is het nieuwe cultuurbeleid tot stand gekomen. We hebben hiervoor op 8 juni 2016 een investeringsvoorstel gedaan (zie PS/2016/332).

We werken aan een vitale samenleving

Door diverse decentralisaties zijn gemeenten de 'eerste overheid' in het sociale domein. Voor de komende jaren staan de gemeenten voor de uitdaging om, met de samenleving, de transitie verder vorm te geven. Een dominante trend is het groeiende verschil tussen bevolkingsgroepen in sociaal-cultureel en economisch opzicht. Tegelijkertijd karakteriseert 'noaberschap' de sociale kwaliteit in Overijssel. Dit komt tot uiting in de vele vrijwilligers, de lokale initiatieven voor de eigen leefomgeving en coöperaties op het gebied van bijvoorbeeld duurzaamheid.

Samen met de gemeenten, het maatschappelijk middenveld en de samenleving gaan we het zelforganiserend vermogen versterken en verbinden, onder meer door proeftuinen. Ruimte voor maatschappelijke initiatieven, waaronder het Noaberschapsfonds Overijssel, aandacht voor breedtesport en doelgroepen als ouderen en vluchtelingen, kennisdeling tussen gemeenten, de steunfunctietaken met ingang van 2017 opnieuw definiëren. Op basis hiervan maken we een investeringsvoorstel voor de komende periode dat u uiterlijk in november 2016 kunt verwachten.

Aanvullende opgaven

Met de uitwerking van het coalitieakkoord spelen we voor het overgrote deel in op de relevante externe ontwikkelingen. Voor onderstaande onderwerpen zien we een aanvullende opgave waarvoor extra inspanningen en investeringen nodig zijn. Deze zijn verbonden met de vluchtelingenproblematiek en het Klimaatakkoord. We pakken ze zoveel mogelijk integraal en samen met partners op. We zoeken verbinding met verschillende kerntaken en zien daarbij koppelkansen.

Huisvesting Statushouders

Bij het vluchtelingen vraagstuk tonen we leiderschap door samen te staan voor de waarden die onze samenleving sterk heeft gemaakt. Dat doen we door ervaring en kennis te delen, door te ondersteunen en door scholing. De regionale en nationale regietafels spelen hierin een belangrijke rol. We blijven in gesprek met opiniemakers en bestuurders, met de hulpverleners en met de bevolking. De gemeenten dragen de financiële en sociaaleconomische gevolgen van het Rijksbeleid. Als provincie werken we mee aan de opvang van vluchtelingen, met oog voor de kansen en bedreigingen. Daarom kiezen we voor een pro-actieve aanpak.

Met een grotere uitstroom van statushouders uit de opvangcentra zal de vraag naar reguliere en tijdelijke woningen toenemen. Om de doorstroming te stimuleren is het belangrijk in te zetten op (tijdelijke) sociale woningbouw. Dit sluit aan bij de recent met gemeenten gemaakte woonafspraken voor de periode 2016 - 2020. De provincie wil met slimme impulsen de gemeenten helpen en ondersteunen. Hiervoor is voor de resterende looptijd van de coalitie (2017 - 2019) budget nodig van € 1 miljoen per jaar, in totaal € 3 miljoen. Dit is nodig om de disbalans op de woningmarkt tussen vraag een aanbod, die naar verwachting zal ontstaan, aan te pakken. Conform de interventieladder van het interbestuurlijk toezicht en de woonafspraken, willen we samen met gemeenten en andere partners op zoek naar oplossingen, bijvoorbeeld met good-practises, kennisdelen en investeringen vanuit de markt stimuleren. We geven hiermee uitvoering aan de motie van mevrouw Klein Bleumink over tijdelijke woningen voor statushouders en de motie van den Heuvel c.s. over stimulering sociale volkshuisvesting.

Naast deze aanvullende opgave en investering, zoeken we ook verbindingen met lopende trajecten. Waar mogelijk verbinden we aanpak van de binnenstedelijke problematiek aan de huisvesting van statushouders. We gaan na in hoeverre we bij de ontwikkeling van de 'Human Capital Agenda' ook aandacht aan de ontwikkeling van statushouders kunnen geven. De bibliotheken zien een rol voor zichzelf bij de integratie van vluchtelingen. Wij ondersteunen de Overijsselse bibliotheken en faciliteren bij de invulling van deze rol. Bij de nadere invulling van het thema sociale kwaliteit zal ook nagegaan worden wat voor bijdrage mogelijk is aan integratie van vluchtelingen. Zie voor een nadere toelichting op onze uitwerking van deze opgave kerntaak 1, 5, 6 en 7.

Duurzaamheid

Duurzaamheid is in het coalitieakkoord als belangrijk thema beschreven. De ambitie is mooi, leefbaar en toekomstbestendig. Deze is verweven in veel van onze beleidsvelden en een rode draad in de omgevingsvisie. Het Klimaatakkoord van Parijs onderstreept het belang van duurzaamheid voor energie en het gebruik van fossiele brandstoffen. Door meer en expliciet onze duurzaamheidsinspanningen te verbinden aan de regionale economie genereren we meerwaarde. We benaderen het thema als een mes dat aan twee kanten snijdt: het oplossen van het maatschappelijk vraagstuk (het doel) gaat gepaard met het versterken van de Overijsselse economie (het perspectief).

We geven hieraan invulling bij het thema Agro&Food, gericht op een integrale duurzame aanpak voor de hele keten. Samen met partners maken we een programma Nieuwe Energie 2016 - 2020 om de doelstelling van 20% hernieuwbare energie in 2023 te realiseren. Om de inspanningen van de provincie optimaal met elkaar te verbinden en te laten renderen is aanvullende inzet nodig. De extra kosten voor voorbereiding, onderzoek, communicatie en het faciliteren van stimulansen van het bedrijfsleven om duurzaamheid en regionale economie meer te verbinden zijn € 2 miljoen voor de periode 2016 - 2019. Zie voor een uitgebreide toelichting op onze duurzaamheidsambities kerntaak 2, 3 en 5.

Asbest

Om het asbest in de provincie Overijssel te verwijderen hebben we een plan van aanpak gemaakt, waarin de nadruk ligt op het ondersteunen van andere partijen om tempo te maken met de asbestdakenverwijdering. We versnellen initiatieven en koppelen die waar mogelijk aan onze andere activiteiten zoals de herstructurering van bedrijventerreinen, nieuwe energie en duurzaamheid, werkgelegenheidsbevordering en innovaties. We zorgen voor financiële ondersteuning van technologische- en keteninnovaties. We zorgen ervoor dat marktpartijen helpen bij het ontzorgen van pandeigenaren, mogelijk door een gebundelde aanbesteding. We zorgen voor een vangnet voor pandeigenaren die niet in staat zijn de dakverwijdering te bekostigen. Voor deze ambitie zijn nog geen aanvullende middelen gereserveerd. Met een aanvullende investering van € 3 miljoen kunnen we deze processen faciliteren. Zie verder kerntaak 3.

Cultuur

U heeft de cultuurnota 2017 - 2020 op 22 april 2016 vastgesteld. Met het investeringsimpuls uit het coalitieakkoord 'Overijssel Werkt!' blijft het besteedbaar budget per jaar en het ambitieniveau op hetzelfde niveau als de periode 2013 - 2016. De cultuursector is een sector in transitie. Er zit een goede dynamiek en energie in de Overijsselse sector. De hoofdboodschap vanuit het participatietraject is continuïteit en flexibiliteit. Continuïteit vormt een belangrijke basis voor de cultuurnota. Er is tegelijkertijd behoefte aan meer flexibiliteit en extra ambitie om in te kunnen spelen op ontwikkelingen en nieuwe initiatieven. Door een toename van het aantal rijks gesubsidieerde instellingen die cofinanciering ontvangen, staat het beschikbare flexibele budget onder druk.

Voor de culturele instellingen die in aanmerking komen voor cofinanciering moet € 650.000 per jaar extra worden vastgelegd. Het gaat hierbij om instellingen die niet vanuit de huidige structurele cultuurbegroting ondersteund worden. Dit gaat ten kosten van de flexibiliteit van het bestaande cultuurbudget. Met een aanvullende investering van € 4 miljoen voor de periode 2017 - 2020 wordt de culturele sector in staat gesteld zich verder te verbinden, versterken en vernieuwen en kan zij daadwerkelijk invulling geven aan de gewenste flexibiliteit. De input uit het participatietraject 'Spot on! Cultuur in de schijnwerpers' is richtinggevend voor de aanvullende ambities.

Autonome ontwikkelingen

Een aantal autonome ontwikkelingen is van invloed op de begroting. Dit zijn:

Omgevingswet

De Omgevingswet treedt in 2018 in werking. De invloed van deze wet is naar verwachting fors en op allerlei terreinen. We hebben het programma Implementatie Omgevingswet gestart. Dit programma richt zich op het behartigen van de provinciale belangen in de wet- en regelgeving, afstemming met de ketenpartners, interne processen en de digitalisering. Voor de bijbehorende proces- en implementatiekosten voor de periode 2016 - 2018 is € 1,5 miljoen nodig. Zie kerntaak 1, kerntaak 2 en kerntaak 10.

Wet Natuurbescherming

De Wet Natuurbescherming vervangt drie wetten; de Natuurbeschermingswet 1998, de Boswet en de Flora- en Faunawet. De wet gaat in op 1 januari 2017 en is het sluitstuk van de decentralisatie van het natuurbeleid van Rijk naar provincies. De financiering van de (meer-)kosten was onderwerp van overleg tussen Rijk en provincies. Met behulp van de zogenoemde 'groene tafels' zijn we samen met u en onze partners in overleg hoe wij vorm en inhoud kunnen geven aan de verplichting van de wet om het soortenbeleid uit te voeren. Vooruitlopend op het resultaat van de 'groene tafels' schatten we in dat voor de ontwikkeling en uitvoering van dit nieuwe beleid minimaal € 0,5 miljoen per jaar nodig is. Zie kerntaak 3.

Vervangingsinvesteringen

De Rekenkamer Oost Nederland heeft in het onderzoek naar groot onderhoud van wegen en kunstwerken aanbevolen om een langjarig gemiddelde aan de voorziening toe te voegen. Het advies is om voor een onderhoudsplan met een langere looptijd van bijvoorbeeld acht jaar te kiezen. De Rekenkamer adviseert op korte termijn hiermee te beginnen en niet te wachten tot het einde van de looptijd van het huidige beheerplan (2019). In 2018 leggen we de

daadwerkelijke programmering voor het beheer en onderhoud en de vervangingsinvesteringen, met de daarbij behorende financiële onderbouwing, in het 'beheerplan infrastructurele kapitaalgoederen 2020 - 2027' aan u voor. Vooruitlopend op het beheerplan in 2018 stellen wij u voor met betrekking tot de periode 2020 tot en met 2027 alvast € 40 miljoen (acht jaar * € 5 miljoen) te reserveren voor de vervangingsinvesteringen. Dit is volgens de huidige reservering die voor deze coalitieperiode al is getroffen van € 5 miljoen per jaar tot en met 2019. Deze reservering is minimaal nodig voor de periode 2020 - 2027. Zie kerntaak 4.

Participatiewet

Het doel van de Participatiewet en de Wet banenafpraak en quotum arbeidsbeprekten (Wet banenafpraak) is dat mensen met een arbeidsbeperking zoveel mogelijk aan de slag komen bij een reguliere werkgever. Voor de provincie Overijssel betekent het dat we uiterlijk in 2023 vijftientig aanvullende, passende functies met een omvang van 25,5 uur moeten realiseren. Wij stellen u voor om voor de 25 banen (17,7 fte) van de Participatiewet een afzonderlijk formatieplafond in te stellen en dit gefaseerd te vullen. We stellen verder voor om voor 8 banen dekking te vinden binnen het huidige salarisbudget en daarvoor een financiële taakstelling op te nemen en voor de overige voor 17 banen het salarisbudget gefaseerd op te hogen vanuit de algemene middelen tot structureel € 382.500 in 2023. Zie kerntaak 10.

Overige mutaties

Een aantal overige mutaties zijn van invloed op de begroting. Dit zijn:

Mogelijke meevaller vanuit de Escrow-Essent middelen

In de Monitor Overijssel 2015-II is voor de Escrow-Essent een meevaller gemeld van € 61,1 miljoen. De verwerking van deze meevaller vindt plaats bij de Jaarrekening 2015. In deze Perspectiefnota is een aanvullende meevaller opgenomen vanuit de Escrow-Essent van € 17 miljoen (zie budgettair perspectief). De totale meevaller is hiermee € 78,1 miljoen. Volgens de afspraken uit het coalitieakkoord verwerken we deze meevaller als volgt:

I. Toedeling aan de volgende hoofdpogaven tot een bedrag van € 40 miljoen:

- Economie en werkgelegenheid € 15,0 miljoen.
- Energie en duurzaamheid € 10,0 miljoen.
- Mobiliteit € 15,0 miljoen.

II. Toevoeging aan Algemene Reserve: € 38,1 miljoen.

Vrije ruimte voor volgende collegeperiode

Volgens de afspraken in het coalitieakkoord dient voor de volgende collegeperiode (2019 - 2023) € 40 miljoen aan vrije ruimte beschikbaar te zijn om te investeren in de opgaven die dan aandacht vragen. Hiervan is € 10 miljoen al geregeld. In het saldo van budgettair perspectief is voldoende ruimte aanwezig om deze opdracht in één keer te realiseren. We stellen voor aanvullend € 30 miljoen te reserveren in de Algemene Reserve.

Financiële ontwikkelingen

Een aantal financiële ontwikkelingen, zoals de Wet Houdbare Overheidsfinanciën (Wet Hof), effecten commissie Jansen, de vernieuwing BBV en de Vennootschapsbelasting, kunnen van invloed zijn op de begroting. In onderdeel 3. Financiën informeren we u over de stand van zaken van deze ontwikkelingen. Over de Wet Hof en de effecten van de Commissie Jansen hebben wij het volgende voorstel:

Wet Houdbare OverheidsFinanciën (Wet Hof)

De decentrale overheden moeten op basis van het baten-lastenstelsel een sluitende begroting hebben. Door afwijkende Europese boekhoudregels is het mogelijk dat deze sluitende begroting wel resulteert in een EMU-tekort. In de afgelopen jaren hebben wij (met uitzondering van het jaar 2014) vooral door de inzet van onze reserves, de referentiewaarde met betrekking tot het EMU overschreden. Wij verwachten met de huidige investeringsagenda dat wij ook de komende jaren de referentiewaarde overschrijden. Met het teruglopen van de macronorm is het lastiger onze overschrijdingen binnen de macronorm gecompenseerd te krijgen door onderbestedingen van andere overheden. Al eerder is afgesproken dat er in deze kabinetsperiode geen sancties worden opgelegd bij een eventuele overschrijding van de EMU-norm van de medeoverheden. Van belang is dat Minister Dijsselbloem heeft toegezegd dat als

de norm knelt, daarover kan worden gesproken. Wij stellen voor in lijn met eerdere besluitvorming geen actie te ondernemen op de mogelijke consequenties van de Wet Hof.

Effecten commissie Jansen

Half december 2015 heeft het IPO ingestemd met een nieuw verdeelmodel van het provinciefonds en is het onderliggende eindrapport van de commissie Jansen 'Redelijk Verdeeld' aangeboden aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. De minister heeft toegezegd zich in te spannen om de wettelijke aanpassingen door te voeren, zodat het verdeelmodel per 1 januari 2017 kan worden ingevoerd. De commissie is er in geslaagd in haar rapport een verdelingsmodel neer te leggen dat voldoet aan de randvoorwaarden die door het IPO bestuur aan de commissie waren meegegeven. De voorstellen zijn in lijn met de financiële verhoudingswet. Het draagt bij aan de open huishouding van de provincies. Dit betekent dat de middelen bij voorkeur worden opgenomen in de algemene uitkering van het provinciefonds. Het nieuwe verdeelmodel voorziet onder andere in de inpassing van de middelen voor natuur en de Brede Doeluitkering (BDU) Verkeer en Vervoer in de algemene uitkering van het provinciefonds. Daarmee worden deze middelen niet langer onderscheidend opgenomen en gepresenteerd in de circulaires, maar vormen zij een integraal onderdeel van de algemene uitkering.

Wij stellen voor deze structurele toevoeging aan de algemene uitkering als volgt in de begroting te verwerken:

- De structurele middelen uit de voormalige BDU Verkeer en Vervoer verwerken we als structurele lasten in de begroting 2017 en meerjarenraming volgens de omvang van de laatste decentralisatie uitkering Verkeer en Vervoer aan de Provincie. Voor het jaar 2017 wordt de algemene indexering toegepast op deze middelen. Wij merken daarbij op dat de kosten van het openbaar vervoer toenemen met de OV index die wij op basis van contractuele afspraken aan de vervoerders moeten vergoeden. Omdat de prijscompensatie binnen het OV hoger ligt dan de reguliere indexatie zal een mismatch ontstaan tussen de beschikbare middelen en de exploitatielasten voor het OV. Het verschil dekken we voor 2017 uit het hiervoor beschikbare ombouwbudget voor de herijking van de OV tactiek. Uitgangspunt hierbij is dat in 2017 een structureel evenwicht wordt bereikt tussen de beschikbare middelen voor het OV en de exploitatielasten.
- U heeft besloten (PS/2014/62) de provinciale middelen voor het natuurakkoord te storten in de uitvoeringsreserve EHS en als dekking te gebruiken voor de Ontwikkelopgave. De structurele lasten, dan wel stortingen in de uitvoeringsreserve EHS, verwerken we op basis van dit meerjarige voorstel en destijds gepresenteerde bijdrage in de Begroting 2017 en meerjarenraming.

Budgettair perspectief

In het coalitieakkoord is als uitgangspunt opgenomen dat de provincie staat voor een gezonde financiële huishouding. Nu en in de toekomst. Het budgettair perspectief (baten en lasten) is (meerjarig) incidenteel en structureel sluitend.

Rekening houdend met de ontwikkelingen en onzekerheden die op ons afkomen is de structurele ruimte in het budgettair perspectief beperkt. Belangrijkste reden hiervoor is dat door de afbouw van de obligatieportefeuilles de komende jaren de structurele renteopbrengsten fors gaan dalen. De vrijval van de obligatieportefeuilles (liquiditeiten) zetten we in voor de realisatie van het investeringsprogramma 'Kwaliteit van Overijssel' (betalen van opdrachten en subsidies) en de fondsen (uitlenen geld). Hierdoor is in de volgende collegeperiode (2019 - 2023) nog maar beperkt vrije ruimte beschikbaar in het budgettair perspectief.

Daarnaast zijn de financiële effecten van de verkoop van Essent nagenoeg afgerond. Dit betekent dat wij in de toekomst geen substantiële incidentele inkomsten meer verwachten. In 2017 zijn de Tweede Kamer verkiezingen. Het is onzeker welk effect dit heeft op onze

(structurele) begroting. Flexibilisering van de begroting, zoals aangekondigd in het coalitieakkoord, is daarom belangrijk. Dit krijgt invulling door in de begroting vanaf 2018 inzichtelijk te maken welke posten vastliggen, welke ruimte beïnvloedbaar is en op welk moment er keuzemogelijkheden zijn om middelen anders in te zetten.

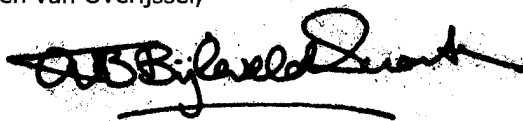
Onderstaande tabel geeft een totaaloverzicht van het budgettair perspectief (zie Financiën op de website). Zowel in de Algemene Reserve als in de jaarschijven zijn nog incidentele middelen beschikbaar. Komend jaar onderzoeken we of de resterende incidentele middelen ingezet kunnen worden voor het generen van structurele inkomsten voor de lange termijn.

		(x € 1.000)				
Budgettair perspectief	AR	2016	2017	2018	2019	2020
Saldi conform Begroting 2016	5.681	-	13.458	9.783	3.005	3.005
Actualisering begroting						
Recente besluitvorming	110.514	-17.688	2.330	5.642	4.019	4.019
Autonome ontwikkelingen	-	-15.127	1.857	2.277	3.156	6.634
Overige mutaties	-1	-70.198	-669	-632	-379	5.024
Actualisering bestaand beleid	-	-	-	-	-	-
Beleidsintensiveringen	-	-12.000	-	-	-	-
Beschikbare budgettaire ruimte	116.194	-115.013	16.976	17.070	9.801	18.682
Mutatie vrije ruimte Algemene Reserve	-98.037	115.013	-16.976	-	-	-
Nieuw budgettair perspectief	18.157	-	-	17.070	9.801	18.682
Beschikbaar voor nieuw beleid in de Algemene reserve voor de Bestuursperiode 2019-2023						40.000

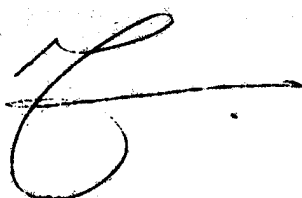
Voorstel

Gelet op het voorgaande stellen wij u voor het besluit te nemen, als in concept in bijlage I verwoord.

Gedeputeerde Staten van Overijssel,

voorzitter,

secretaris,

Ontwerpbesluit nr. PS/2016/400

Provinciale Staten van Overijssel,

gelezen het voorstel van Gedeputeerde Staten d.d. 24 mei 2016 - kenmerk 2016/0164733

overwegende

besluiten:

1. De Perspectiefnota 2017 vast te stellen, inclusief de volgende voorstellen:
 - a. incidenteel € 3 miljoen beschikbaar te stellen voor het aanjagen van impulsen voor (tijdelijke) sociale woningbouw.
 - b. incidenteel € 2 miljoen beschikbaar te stellen voor duurzaamheid betreffende de voorbereiding, onderzoek, communicatie en het faciliteren van stimulansen van het bedrijfsleven.
 - c. incidenteel € 3 miljoen beschikbaar te stellen voor het faciliteren van processen ter versnelling van de asbestdakenverwijdering.
 - d. incidenteel € 4 miljoen beschikbaar te stellen voor het verbinden, versterken en vernieuwen van de culturele sector.
 - e. incidenteel € 1,5 miljoen beschikbaar te stellen voor de implementatiekosten van de Omgevingswet.
 - f. structureel € 0,5 miljoen per jaar beschikbaar te stellen voor de ontwikkeling en uitvoering van het soortenbeleid (Wet Natuurbescherming).
 - g. incidenteel € 40 miljoen (acht jaar * € 5 miljoen) te reserveren voor de vervangingsinvesteringen provinciale infrastructuur voor de periode 2020 – 2027.
 - h. voor de 25 banen (17,7 fte) van de Participatiewet:
 - Een afzonderlijk formatieplafond in te stellen en dit gefaseerd te vullen met 7,1 fte in 2017 tot 17,7 fte in 2023.
 - Voor 8 banen dekking te vinden binnen het huidige salarisbudget en daarvoor een financiële taakstelling op te nemen.
 - Voor 17 banen het salarisbudget gefaseerd op te hogen vanuit de algemene middelen met structureel € 202.500 in 2017 tot structureel € 382.500 in 2023.
 - i. vanuit de vrijval van de Escrow-Essent € 40 miljoen te verdelen over Economie en werkgelegenheid (€ 15 miljoen), Energie en duurzaamheid (€ 10 miljoen) en Mobiliteit (€ 15 miljoen) conform de opdracht uit het coalitieakkoord.
 - j. de opdracht uit het coalitieakkoord om € 40 miljoen ruimte te regelen voor de volgende collegeperiode te realiseren door aanvullend € 30 miljoen te reserveren in de Algemene Reserve.
 - k. in lijn met eerdere besluitvorming geen actie te ondernemen op de mogelijke consequenties van de Wet Hof.
 - l. als uitwerking van de effecten van de commissie Jansen de structurele toevoeging van de middelen voor verkeer en vervoer en natuur aan de algemene uitkering als volgt te verwerken:
 - De structurele middelen uit de voormalige BDU Verkeer en Vervoer als structurele lasten in de Begroting 2017 en meerjarenraming te verwerken volgens de omvang van de laatste decentralisatie uitkering Verkeer en Vervoer aan de Provincie.
 - De provinciale middelen voor het natuurakkoord op basis van het meerjarige voorstel en destijds gepresenteerde bijdrage (PS/2014/62) te verwerken in de Begroting 2017 en meerjarenraming.
 - m. te onderzoeken of de resterende incidentele ruimte ingezet kan worden voor het genereren van structurele inkomsten voor de lange termijn.
2. De 15^e wijziging van de Begroting 2016, overeenkomstig bijlage II bij Statenvoorstel nummer PS/2016/400, vast te stellen.
3. Het budgettair perspectief 2016 - 2020 vast te stellen.

Zwolle,

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

griffier,

Bijlage II: overzicht budgettaire gevolgen van de 15^e wijziging van de Begroting 2016

Perspectiefnota 2017

(bedragen x € 1.000)

Volg-nummer	Kern-taak	Beleids-doel	Prestatie	I/S	Omschrijving	2016			2017			2018			2019			2020		
						Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
<i>Recente besluitvorming</i>																				
1	20		4.6.7	I I	<i>Amendement Te Rietstap c.s. N340/N48 en N377</i> Financiering en algemene dekkingsmiddelen. - programmakosten (Algemene reserve Kwaliteit van Overijssel) - programmakosten (Reserve uitvoering Kwaliteit van Overijssel)	40.000	40.000	40.000 40.000-												
<i>Autonome ontwikkelingen</i>																				
2	20			S	<i>Opcenten motorrijtuigenbelasting</i> Financiering en algemene dekkingsmiddelen - programmakosten		2.500	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500
3	1	1.1	1.1.3	S	<i>Actualisering rentebaten diverse uitzettingen</i> Zorgvuldige afweging van de ruimtelijke belangen - programmakosten	17-	34	51	16-	101	117	14-	185	199	12-	348	360	15-	334	349
	1	1.5	1.5.3	S	Schoon en voldoende water - programmakosten		43-	43-		35-	35-		27-	27-		19-	19-		11-	11-
	2	2.1		S	Realiseren van energie-infrastructuur en van projecten voor energiebesparing, opwekking van hernieuwbare energie gericht op 20% hernieuwbare energie in 2023 - programmakosten															
	20		2.1.1	S	Financiering en algemene dekkingsmiddelen - programmakosten	18	148-	166-	16	135-	151-	14	139-	153-	12	139-	151-	102	106	4
				S	- programmakosten	336	579-	915-	167-	488-	321-	63-	122-	59-				1-		1
				I	- programmakosten		1.461	1.461					1-	1-						
				I	- programmakosten (Algemene financieringsreserve SVn startersleningen)		326	326		424-	424-		430-	430-		289-	289-		244-	244-
				I	- programmakosten (Algemene financieringsreserve SVn duurzaamheidsleningen)		429-	429-		260	260		259	259		258	258		3.504	3.504
				I	- programmakosten (Algemene financieringsreserve SVn MKB duurzaamheidsleningen)		21	21		154	154		28-	28-					74	74
4	20			S I	<i>Rente perpetuele lening BNG</i> Financiering en algemene dekkingsmiddelen - programmakosten - programmakosten	56	1.076 717	1.020 717	56	1.076 717	1.020 717	56	1.076 717	1.020 717	56	1.076 717	1.020 717	56	1.076 717	1.020 717
5	2	2.1		S I	<i>Actualisering bruglening Enexis</i> Realiseren van energie-infrastructuur en van projecten voor energiebesparing, opwekking van hernieuwbare energie gericht op 20% hernieuwbare energie in 2023 - programmakosten - programmakosten															
			2.1.3	S	- programmakosten		1.854-	1.854-												
			2.1.3	I	- programmakosten		1.432	1.432												
6	5	5.3	5.3.4 5.3.4	S I	<i>Dividend Wadinko</i> Overijssel investeert in innovatie - programmakosten - programmakosten		180 180-	180 180-		180 180-	180 180-		180 120	180 120		180 120	180 120		180 120	180 120
7	20			S	<i>Participatiewet</i> Financiering en algemene dekkingsmiddelen - personeelskosten (Algemene baten & lasten Nog toe te delen baten & lasten)				230		230-	270		270-	290		290-	330		330-
8	3	3.1	3.1.2	S	<i>Natuurbeschermingswet - soortenbeleid</i> Behoud van natuur- & landschapskwaliteiten en van de verscheidenheid aan dieren & planten door bescherming en beheer - programmakosten				500		500-	500		500-	500		500-	500		500-
9	20			S	<i>Effecten nieuwe CAO</i> Financiering en algemene dekkingsmiddelen - personeelskosten (Algemene baten & lasten Nog toe te delen baten & lasten)	750		750-	750		750-	750		750-	750		750-	750		750-
10	1	1.5	1.5.3	I	<i>Dividend Vitens</i> Schoon en voldoende water - programmakosten		920	920												
11	2	2.1	2.1.3	I	<i>Dividend Enexis</i> Realiseren van energie-infrastructuur en van projecten voor energiebesparing, opwekking van hernieuwbare energie gericht op 20% hernieuwbare energie in 2023 - programmakosten		4.022	4.022												
12	20			I	<i>Dividend BNG</i> Financiering en algemene dekkingsmiddelen - programmakosten		90	90												

Bijlage II: overzicht budgettaire gevolgen van de 15^e wijziging van de Begroting 2016

Perspectiefnota 2017

(bedragen x € 1.000)

Volg-nummer	Kern-taak	Beleids-doel	Prestatie	I/S	Omschrijving	2016			2017			2018			2019			2020		
						Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
13	20				<i>Essent Escrow</i> Financiering en algemene dekkingsmiddelen - programmakosten I - programmakosten (Voorziening afwikkeling verkoop Essent Escrow)		1.407 15.563	1.407 15.563												
14	2	2.2	2.2.2	I	<i>Omgevingswet</i> Borgen van basiskwaliteit van bodem, lucht, geluid en (milieu-)veiligheid - programmakosten	500		500-	500		500-	500		500-						
15	20			I	<i>Vervangingsinvesteringen provinciale infrastructuur (2020-2027)</i> Financiering en algemene dekkingsmiddelen. - programmakosten (Algemene reserve Kwaliteit van Overijssel)	40.000		40.000-												
<i>Overige mutaties</i>																				
16	2	2.1			<i>Conversie achtergestelde lening Enexis</i> Realiseren van energie-infrastructureur en van projecten voor energiebesparing, opwekking van hernieuwbare energie gericht op 20% hernieuwbare energie in 2023															
			2.1.3	S	- programmakosten				1.415-	1.415-		1.415-	1.415-		3.083-	3.083-		3.083-	3.083-	
			2.1.3	I	- programmakosten		4.300	4.300	1.415	1.415		1.415	1.415		303	303		303	303	
	20			I	Financiering en algemene dekkingsmiddelen. - programmakosten (Algemene reserve)	4.300		4.300-							3.000	3.000		1.300	1.300	
17	20				<i>Indexering</i> Financiering en algemene dekkingsmiddelen S - programmakosten (Algemene baten & lasten Nog te verdelen indexeringen) S - personeelskosten (Algemene baten & lasten Nog te verdelen indexeringen)				427 172	3	424- 172-	414 172	3	411- 172-	406 172	3	403- 172-	403 172	3 172	
18	2	2.4	2.4.1	S	<i>Actualisering rente reserves & doeluitkeringen en instandhoudingsbijdragen voorzieningen</i> Minder milieuhinder en meer veiligheid rond bedrijven en transport - programmakosten (Doeluitkering geluidssanering NaNOV)	2-		2	4-		4	4-		4	4-		4	4-	4	
	5	5.3	5.3.3	S	Overijssel investeert in innovatie - programmakosten (Doeluitkering Europese programma's)	1-		1	1-		1	1-		1	1-		1	1-	1	
	20			I	Financiering en algemene dekkingsmiddelen - programmakosten (Reserve Europese programma's)	3		3-	11		11-	14-		14	23-		23	26-	26	
				I	- programmakosten (Reserve provinciale infrastructuur)	5		5-	33		33-	32		32-	15		15-	15	15-	
				I	- programmakosten (Reserve waterwegen)	33		33-	34		34-	36		36-	37		37-	39	39-	
19	10	10.5		S	<i>Doorwerking jaarstukken 2015</i> Overhead - programmakosten	160		160-												
20		div.		S	<i>Toevoegen jaarschijf 2020</i> - programmakosten													8.945		
		div.		I	- programmakosten														16.029	
21	2	2.2	2.2.2	S	<i>Leges Wet Luchtvaart</i> Borgen van basiskwaliteit van bodem, lucht, geluid en (milieu-)veiligheid - programmakosten		29	29	29		29	29		29	29		29	29	29	
			2.2.2	I	- programmakosten		29-	29-	29-		29-	29-		29-	29-		29-	29-	29-	
22	20			I	<i>Escrow Economie en werkgelegenheid</i> Financiering en algemene dekkingsmiddelen. - programmakosten (Algemene reserve Kwaliteit van Overijssel)	15.000		15.000-												
23	20			I	<i>Escrow Energie en duurzaamheid</i> Financiering en algemene dekkingsmiddelen. - programmakosten (Algemene reserve Kwaliteit van Overijssel)	10.000		10.000-												
24	20			I	<i>Escrow Mobiliteit</i> Financiering en algemene dekkingsmiddelen. - programmakosten (Algemene reserve Kwaliteit van Overijssel)	15.000		15.000-												

Bijlage II: overzicht budgettaire gevolgen van de 15^e wijziging van de Begroting 2016

Perspectiefnota 2017

(bedragen x € 1.000)

Volg-nummer	Kern-taak	Beleids-doel	Prestatie	I/S	Omschrijving	2016			2017			2018			2019			2020		
						Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
<i>Beleidsintensivering</i>																				
24	20			I	<i>Asbest</i> Financiering en algemene dekkingsmiddelen. - programmakosten (Algemene reserve Kwaliteit van Overijssel)	3.000		3.000-												
25	20			I	<i>Duurzaamheid</i> Financiering en algemene dekkingsmiddelen. - programmakosten (Algemene reserve Kwaliteit van Overijssel)	2.000		2.000-												
26	20			I	<i>Statushouders</i> Financiering en algemene dekkingsmiddelen. - programmakosten (Algemene reserve Kwaliteit van Overijssel)	3.000		3.000-												
27	20			I	<i>Cultuur</i> Financiering en algemene dekkingsmiddelen. - programmakosten (Algemene reserve Kwaliteit van Overijssel)	4.000		4.000-												
<i>Saldi Perspectiefnota 2017</i>																				
	20			I	Financiering en algemene dekkingsmiddelen. - programmakosten (Algemene reserve)		67.325	67.325	16.976		16.976-									
Totaal structurele exploitatiewijzigingen						1.300	1.195	105-	1.963	1.816	147-	2.094	2.270	176	2.169	895	1.274-	11.237	1.134	10.103-
Totaal incidentele exploitatiewijzigingen						136.841	136.946	105	17.554	1.913	15.641-	554	2.023	1.469	29	4.080	4.051	13	21.774	21.761
Totaal exploitatiewijzigingen						138.141	138.141		19.517	3.729	15.788-	2.648	4.293	1.645	2.198	4.975	2.777	11.250	22.908	11.658

LEGENDA

- nr. omschrijving
- Ruimtelijke ontwikkeling en waterbeheer
 - Milieu en energie
 - Vitaal platteland
 - Mobiliteit
 - Regionale economie
 - Culturele infrastructuur en monumentenzorg
 - Kwaliteit openbaar bestuur
 - Gebiedsontwikkelingen
 - Sociale kwaliteit
 - Bedrijfsvoering
 - Financiering en algemene dekkingsmiddelen

Geraamd EMU-saldo vorige wijziging				63.243-				49.863-				23.250-				11.345-				n.n.b.
Mutaties EMU-saldo deze wijziging	1.248	12.467	11.219	2.574	3.739	1.165	2.601	4.493	1.892	2.113	2.006					107-	2.237	2.245		8
Nieuw geraamd EMU-saldo (geraamd saldo +/- lasten + baten)			52.024-			48.698-			21.358-							11.452-				n.n.b.

Lasten: - = verlaging Baten: - = verlaging Saldo: - = financiële ruimte neemt af
 + = verhoging + = verhoging + = financiële ruimte neemt toe
 = baten +/- lasten

I/S: betreft incidentele lasten & baten (I) of structurele lasten & baten (S) conform uitgangspunten Begroting 2016, paragraaf 4.4.2

